

فصل چهارم

{ X₁ X₂ } محاسبات جبری

$$\Rightarrow \begin{cases} \frac{c}{a} < 0 \Rightarrow \frac{-1}{m^2} < 0 \Rightarrow \frac{1}{m^2} > 0 \\ \frac{-b}{a} > 0 \Rightarrow \frac{4}{m^2} > 0 \end{cases} \quad \begin{array}{l} \text{همواره برقرار است.} \\ \text{همواره برقرار است.} \end{array}$$

پس به ازای هر مقدار m ($m \neq 0$) این اتفاق رخ می‌دهد.

۵. گزینه‌ی «۲»

برای اینکه معادله‌ی درجه چهار، فقط دو جواب داشته باشد باید یکی از دو حالت زیر رخ دهد: (۱) معادله‌ی بعد از تغییر متغیر $t = x^2$ ، دو ریشه‌ی مختلف‌العلامت داشته باشد. (۲) یک ریشه‌ی مضاعف مثبت داشته باشد.

$$\Delta = 0, -\frac{b}{a} > 0$$

مضاعف مثبت داشته باشد.

$$2t^2 - 5t + a^2 - 1 = 0 \Rightarrow \begin{cases} 1) \frac{c}{a} < 0 \Rightarrow \frac{a^2 - 1}{3} < 0 \Rightarrow |a| < 1 \\ 2) \Delta = 0 \Rightarrow 25 - 4(a^2 - 1) = 0 \\ \frac{-b}{a} > 0 \Rightarrow \frac{5}{3} > 0 \end{cases}$$

همواره برقرار است.

جواب حالت دوم در گزینه‌ها نیست. پس جواب همان $|a| < 1$ یا $-1 < a < 1$ است.

۶. گزینه‌ی «۲»

با فرض $\frac{x}{x-1} = t$

$$t + \frac{1}{t} < 1 \quad \text{می‌دانیم} \quad 2 \leq x + \frac{1}{x} \leq -2 \quad \text{در نتیجه هیچ‌گاه نامعادله‌ی بالا برقرار نخواهد بود.}$$

۷. گزینه‌ی «۳»

ریشه‌های معادله‌ی $2x^2 - 5x + 3 = 0$ به راحتی قابل محاسبه است:

$$2x^2 - 5x + 3 = 0 \xrightarrow{\text{مجموع ضرباب}} \begin{cases} x_1 = 1 \\ x_2 = \frac{3}{2} \end{cases}$$

پس ریشه‌های معادله‌ی $4x^2 - ax + 9 = 0$ که مجازور ریشه‌های معادله‌ی بالاست به صورت زیر است:

$$\begin{cases} \alpha = 1^2 = 1 \\ \beta = (\frac{3}{2})^2 = \frac{9}{4} \end{cases} \Rightarrow \alpha + \beta = -\frac{-a}{4} \Rightarrow 1 + \frac{9}{4} = \frac{a}{4}$$

$$\Rightarrow \frac{13}{4} = \frac{a}{4} \Rightarrow a = 13$$

۸. گزینه‌ی «۳»

$$x - \sqrt{x-1} = 13 \Rightarrow x - 13 = \sqrt{x-1}$$

$$\Rightarrow (x-13)^2 = x-1 \Rightarrow x^2 - 26x + 169 = x-1$$

$$\Rightarrow x^2 - 27x + 170 = 0 \Rightarrow (x-10)(x-17) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x = 10 \\ x = 17 \end{cases} \quad \begin{array}{l} \text{(در معادله صدق نمی‌کند.)} \\ \text{مطابق با شرط بود.} \end{array}$$

۹. گزینه‌ی «۴»

نmodار تابع پایین‌تر از خط $y = 1$ باشد یعنی:

۱. گزینه‌ی «۴»
ریشه‌ها را α و β در نظر می‌گیریم. عکس مجموع ریشه‌ها برابر حاصل‌ضرب آن دو ریشه است یعنی:

$$\frac{1}{\alpha+\beta} = \alpha\beta \quad (*)$$

حالا معادله را مرتب می‌کنیم:

$$\frac{1}{2}x^2 + mx + m = 1 \Rightarrow \frac{1}{2}x^2 + mx + m - 1 = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} \alpha\beta = \frac{m-1}{\frac{1}{2}} = 2m-2 \\ \alpha + \beta = -\frac{m}{\frac{1}{2}} = -2m \end{cases}$$

$$\xrightarrow{(*)} \frac{1}{-2m} = 2m-2 \Rightarrow -4m^2 + 4m = 1$$

$$\Rightarrow 4m^2 - 4m + 1 = 0 \Rightarrow (2m-1)^2 = 0 \Rightarrow m = \frac{1}{2}$$

۲. گزینه‌ی «۱»

دامنه‌ی نامعادله، $x \geq 0$ است. چون مخرج کسر همواره مثبت است، طرفین وسطین می‌کنیم:

$$\frac{1+3\sqrt{x}}{2+2\sqrt{x}} \geq \sqrt{x} \Rightarrow 1+3\sqrt{x} \geq 2\sqrt{x} + 2x$$

$$\Rightarrow 2x - \sqrt{x} - 1 \leq 0 \quad \xrightarrow{\sqrt{x}=t} 2t^2 - t - 1 \leq 0$$

$$\Rightarrow (2t+1)(t-1) \leq 0 \Rightarrow -\frac{1}{2} \leq t \leq 1 \Rightarrow -\frac{1}{2} \leq \sqrt{x} \leq 1 \quad \begin{array}{l} \text{همواره برقرار} \\ \text{با توجه به دامنه} \end{array}$$

$$\Rightarrow \sqrt{x} \leq 1 \Rightarrow x \leq 1 \quad \xrightarrow{0 \leq x \leq 1}$$

۳. گزینه‌ی «۳»

دامنه‌ی نامعادله، $x \leq 0$ است:

$$x^2 + 2x > x\sqrt{-x} \Rightarrow x(x+2) > x\sqrt{-x}$$

طرفین را بر x تقسیم می‌کنیم (چون از علامت x مطلع هستیم اجازه این کار را داریم) چون $x \leq 0$ است، جهت نامعادله عوض می‌شود.

$$x+2 < \sqrt{-x} \Rightarrow x - \sqrt{-x} + 2 < 0$$

با فرض $\sqrt{-x} = t$ داریم:

$$x = -t^2 \Rightarrow -t^2 - t + 2 < 0$$

$$\Rightarrow t^2 + t - 2 > 0 \Rightarrow (t-1)(t+2) > 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} t < -2 \Rightarrow \sqrt{-x} < -2 \\ t > 1 \Rightarrow \sqrt{-x} > 1 \Rightarrow -x > 1 \Rightarrow x < -1 \end{cases}$$

چون $-1 < x < 0$ در دامنه هم قرار دارد بنابراین جواب است.

۴. گزینه‌ی «۴»

برای حالت گفته شده باید یک ریشه مثبت و یک ریشه منفی باشد ($\frac{c}{a} < 0$) همچنین مجموع ریشه‌ها مثبت باشد ($\frac{-b}{a} > 0$) (به خاطر $\Delta < 0$ دیگه نیازی به بررسی شرط Δ نیست)

«۱۳. گزینه‌ی ۲»

$$\begin{aligned} 6 - 4\sqrt{2} &= (2 - \sqrt{2})^2 \\ \Rightarrow &= \sqrt[3]{(2 - \sqrt{2})^2} \times \sqrt[3]{2 + 2\sqrt{2}} \\ &= \sqrt[3]{2 - \sqrt{2}} \sqrt[3]{2 + 2\sqrt{2}} = \sqrt[3]{\sqrt{2}(\sqrt{2} - 1)} \sqrt[3]{2(\sqrt{2} + 1)} \\ &= \sqrt[3]{2\sqrt{2}(\sqrt{2} - 1)(\sqrt{2} + 1)} = \sqrt[3]{2\sqrt{2}} = \sqrt[3]{2^{\frac{3}{2}}} = 2^{\frac{1}{2}} = \sqrt{2} \end{aligned}$$

«۱۴. گزینه‌ی ۴»

رابطه‌ی تقسیم را می‌نویسیم:
 $4x^3 - 3x^2 + 2x^1 + x = (x^3 - x)Q(x) + R(x)$

در تساوی بالا برای حذف $(x^3 - x)$ از تساوی $x^3 = x$ استفاده می‌کنیم:
 $4(x^3)^y - 3(x^3)^x + 2x^2 + x = (x^3 - x)Q(x) + R(x)$
 $\Rightarrow 4(x^3)^y - 3x^4 + 2x^2 + x = 0 + R(x)$
 $\Rightarrow 4(x^3)^2 x - 3x^3(x) + 2x^2 + x = R(x)$
 $\Rightarrow 4x^2(x) - 3x(x) + 2x^2 + x = R(x)$
 $\Rightarrow R(x) = 4x^3 - 3x^2 + 2x^2 + x$
 $\Rightarrow R(x) = 4x - x^2 + x = -x^2 + 5x$
 $\Rightarrow R(2) = -4 + 10 = 6$

«۱۵. گزینه‌ی ۱»

$$\begin{aligned} \frac{3x - 5}{3x - 5} &< x^2 - 3x \leq 0 \\ \text{بالای خط} & \quad \text{زیر محور} \\ y = 3x - 5 & \end{aligned}$$

$$\Rightarrow \frac{3x - 5}{3x - 5} < \overbrace{x^2 - 3x}^{(2)} < 0 \Rightarrow \begin{cases} 1) x^2 - 3x > 3x - 5 \\ 2) x^2 - 3x < 0 \end{cases}$$

$$\begin{cases} x^2 - 6x + 5 > 0 \Rightarrow (x-1)(x-5) > 0 \Rightarrow x > 5 \text{ یا } x < 1 \\ x(x-3) < 0 \Rightarrow 0 < x < 3 \end{cases}$$

اشتراع $\rightarrow 0 < x < 1$

«۱۶. گزینه‌ی ۱»

$$\frac{(x - [x])\sqrt{x+1}}{x^2 - x - 6} < 0.$$

عبارت صورت با شرط $x > -1$ و $x \notin \mathbb{Z}$ همواره مثبت است. (چون رادیکال با فرجه‌ی زوج داریم و همچنین $[x] < 1$ و با شرط $x - [x] < 1$, $x \notin \mathbb{Z}$) پس با این شرایط باید مخرج منفی باشد.
 $x^2 - x - 6 < 0 \Rightarrow (x-3)(x+2) < 0 \Rightarrow -2 < x < 3$

اما چون X نمی‌تواند عدد صحیح باشد (چون صورت صفر می‌شود) و $x > -1$ است بنابراین:

$$-1 < x < 3, x \neq 0, 1, 2 \Rightarrow x \in (-1, 3) - \{0, 1, 2\}$$

«۱۷. گزینه‌ی ۱»

$$\begin{aligned} x^3 + (x^2 - x)(x + 1 - m) &= 0 \\ \Rightarrow x^3 + x^3 + x^2 - mx^2 - x^2 - x + mx &= 0 \\ \Rightarrow 2x^3 - mx^2 - (1-m)x &= 0 \\ \Rightarrow x[2x^2 - mx - (1-m)] &= 0. \end{aligned}$$

$$\frac{2x^2 + x}{x^2 - x - 2} < 1 \Rightarrow \frac{2x^2 + x}{x^2 - x - 2} - 1 < 0.$$

$$\Rightarrow \frac{2x^2 + x - x^2 + x + 2}{x^2 - x - 2} < 0 \Rightarrow \frac{x^2 + 2x + 2}{x^2 - x - 2} < 0.$$

صورت یک عبارت همواره مثبت است. پس برای برقرار بودن نامساوی بالا کافیست:

$$x^2 - x - 2 < 0 \Rightarrow (x-2)(x+1) < 0 \Rightarrow -1 < x < 2$$

«۱۰. گزینه‌ی ۲»

$$5x^3 + 7x^2 - x - 3 = 0 \quad (a+c=b+d)$$

پس یک ریشه‌ی معادله حتماً (-1) است. در نتیجه با تقسیم عبارت بر $x+1$ ریشه‌های دیگر را می‌باییم.

$$\begin{array}{r} 5x^3 + 7x^2 - x - 3 = 0 \\ -(5x^3 + 5x^2) \end{array} \left| \begin{array}{l} x+1 \\ 5x^2 + 2x - 3 \end{array} \right.$$

$$\begin{array}{r} 2x^2 - x \\ -(2x^2 + 2x) \end{array} \left| \begin{array}{l} -3x - 3 \\ -(-3x - 3) \end{array} \right. \end{array}$$

$$\Rightarrow 5x^3 + 7x^2 - x - 3 = 0 \Rightarrow (x+1)(5x^2 + 2x - 3) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x = -1 \\ 5x^2 + 2x - 3 = 0 \xrightarrow{5+(-3)=2} \begin{cases} x = -1 \\ x = \frac{3}{5} \end{cases} \end{cases}$$

پس معادله یک ریشه‌ی مضاعف منفی و یک ریشه‌ی مثبت دارد.

«۱۱. گزینه‌ی ۴»

$$\sqrt{11+x} - \sqrt{2x+5} = 2 \Rightarrow \sqrt{11+x} = 2 + \sqrt{2x+5}$$

$$\xrightarrow[\text{طرفین به توان ۲}]{11+x = 4+2x+5+4\sqrt{2x+5}}$$

$$\Rightarrow 2-x = 4\sqrt{2x+5} \xrightarrow[\text{طرفین به توان ۲}]{(2-x)^2 = 16(2x+5)}$$

$$4+x^2-4x = 32x+8 \Rightarrow x^2-36x-76=0.$$

$$\Rightarrow (x-38)(x+2)=0 \Rightarrow \begin{cases} x=38 \\ x=-2 \end{cases}$$

«۱۲. گزینه‌ی ۴»

$$\binom{6}{k}(2\sqrt{x})^{6-k}\left(-\frac{1}{x}\right)^k$$

$$= \binom{6}{k} 2^{6-k} (x^{\frac{1}{2}})^{6-k} (-1)^k (x^{-1})^k$$

$$= \binom{6}{k} 2^{6-k} (-1)^k (x^{\frac{3}{2}-k})(x^{-k})$$

$$= \binom{6}{k} 2^{6-k} (-1)^k (x^{\frac{3}{2}-\frac{3k}{2}})$$

$$3 - \frac{3k}{2} = 0 \Rightarrow k=2$$

برای اینکه جمله فاقد X باید باشد:

$$k=2 \quad \text{پس با قرار دادن}$$

$$= \binom{6}{2} 2^{6-2} (-1)^2 = 15 \times (16) = 240.$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x = 0 \\ 2x^2 - mx - (1-m) = 0 \end{cases}$$

در صورت سؤال گفته شده مجموع مجذورات ریشه‌های حقیقی معادله برابر ۴ است، وقتی یکی از ریشه‌ها صفر است، تاثیری در مجموع مجذورات ریشه‌ها ندارد پس ریشه‌های دیگر را از معادله دوم به دست می‌آوریم:

$$\begin{cases} \alpha + \beta = \frac{m}{2} \\ \alpha \cdot \beta = \frac{-(1-m)}{2} \end{cases}$$

$$(\alpha + \beta)^2 = \frac{m^2}{4} \Rightarrow \underbrace{\alpha^2 + \beta^2}_{4} + 2\alpha\beta = \frac{m^2}{4} - (1-m)$$

$$\Rightarrow 4 - (1-m) = \frac{m^2}{4}$$

$$\Rightarrow 3 + m = \frac{m^2}{4} \Rightarrow m^2 - 4m - 12 = 0 \Rightarrow (m-6)(m+2) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} m = 6 & \text{معادله منفی می‌شود.} \\ m = -2 & \checkmark \end{cases}$$

۱۸. گزینه‌ی «۲»

با توجه به مثبت بودن ضریب x^3 (تابع می‌نیمم دارد) برای اینکه نمودار از ناحیه‌ی سوم عبور نکند باید:

$$\begin{cases} -\frac{3m-1}{2(2)} \geq 0 \Rightarrow 3m-1 \leq 0 \Rightarrow m \leq \frac{1}{3} \\ m^2 - 1 \geq 0 \Rightarrow m \geq 1 \text{ یا } m \leq -1 \end{cases}$$

از اشتراک دو جواب به دست آمده، خواهیم داشت:

۱۹. گزینه‌ی «۲»

خرج یک عبارت همواره مثبت است، بنابراین طرفین وسطین می‌کنیم:

$$x^3 - 3x < x^2 - 2|x| + 3$$

$$\Rightarrow 2|x| - 3x - 3 < 0$$

$$\begin{cases} x \geq 0 : 2x - 3x - 3 < 0 \Rightarrow x > -3 \xrightarrow{x \geq 0} x \geq 0 \\ \text{یا} \\ x < 0 : -2x - 3x - 3 < 0 \Rightarrow 5x > -3 \Rightarrow x > -\frac{3}{5} \\ \xrightarrow{x < 0} -\frac{3}{5} < x < 0 \end{cases}$$

از اجتماع جواب‌های به دست آمده:

$$x > -\frac{3}{5} : \text{مجموعه جواب}$$

۲۰. گزینه‌ی «۲»

معادله‌های دو تابع را برابر هم قرار می‌دهیم:

$$4x^4 - 3x^2 - 1 = -x^3 + x$$

$$(4x^3 + 1)(x^2 - 1) = -x(x^2 - 1)$$

عبارت $-1 - x^3$ در هر دو طرف معادله یکسان است. با درنظر گرفتن

ریشه‌هایش، طرفین را بر $-1 - x^3$ تقسیم می‌کنیم:

$$\xrightarrow{-1 - x^3 = 0} 4x^2 + x + 1 = -x \Rightarrow 4x^2 + x + 1 = 0 \xrightarrow{\Delta < 0}$$

بنابراین ریشه‌های معادله عبارتند از:

$$x^2 - 1 = 0 \Rightarrow x = \pm 1$$